

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

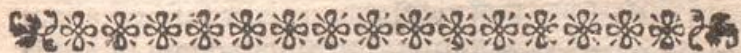
De promovendis diligenter Studiorum laboribus. Oratio XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

Otij vestros in labores irrepit. Nōrunt illi nimirum, non agi modò eruditionis ac doctrinæ rationem, quam vanam & inanem Otium efficit, sed conscientiæ integritatem, morum innocentiam, ipsam animæ vestræ salutem in apertum discrimen adduci.

Quamobrem oro vos etiam atque etiam, per eum quem habere debent Adolescentes ingenui, ac piè liberalitèrque instituti, quales estis vos, cujuscumque pravitatis horrorem; per studium tuendæ pietatis atque innocentiae, per salutem vestram, quâ nihil debet vobis esse antiquius, fugite diligenter ab Otio. Hostem illum, perditoremque temporis, infamem virtutum omnium scopulum prudenter declinate: ac si quid fortè illius veterinosæ labis vestrum cuiquam iniustum esset, totum illud sic expurgate; ut, quem Deus à vobis repetit, strenuum deinceps, diligentemque in Literas animum afferatis.

DE PROMO VENDIS
DILIGENTER
STUDIORUM
LABORIBUS.

ORATIO XIV.

*Erudire, ne fortè recedat à te anima
mea. Jerem. 6.*

ET si quæ diximus nuper de Otio effectisque illius tristissimis, eam habere vim debent apud animos

mos

mos unjuscujusque vestrūm, ut bene collocandi in Literarum studio temporis necessitatem demonstrent; tamen non possum mihi hodiēque temperare, Adolescentes Christiani, quin eidem argumento novum aliquod pondus adjicere, novam afferre lucem aggrediar. Neque verò pertimescendum putem, ne, dum singularem inter studendum diligentiam vobis rursūm inculco, id vel alieno tempore facere videar, vel consecratam rebus pijs bonæ diei particulam defraudare. Aded non aliā re magis promoveri puto in vobis posse pietatis atque innocentiae studium, quā si incredibilem quandam discendi, proficiendique in Literis cupiditatem singulorum animis ingeneraverim.

Atque utinam, quod longiori rerum usu habeo comprobatum, persuadere id vobis possim, tantam esse hac ætate vestrā pietatis atque innocentiae, cum studio Literarum consensionem, ut quantum de studendi diligentia detrahitur, tantum de fervore pietatis morūmque integritate depereat. Verūm quia id ipsum tractavimus jam fusiū, aliam hodie inire viam statui, ad suscitandam in vobis actuosam diligentiam, & novam inter studiorum labores alacritatem stimulandam. Geminum propono vobis diligentiae incitamentum, singularis utrumque efficaciae, si qua divini obsequij, si qua utilitatis vestrae ratio vos moveat. Postulat hoc à vobis Deus, cui nihil gratum magis ac acceptum sit, quā si strenuum ad Literas animum afferatis; hoc primum. Id ipsum vestra salus exigit, cui promovendae nihil esse possit utilius, quā si adolescentiae vestrae tempus in studio feliciter conteratis; hoc alterum. Utrumque breviter expendamus.

I. P A R S.

Ac primūm quidem statuo, nihil praestare vos posse, quod gratum & acceptum magis Deo sit, quā

quàm si diligenter studueritis; quamobrem id dicam, intelligite. Atque ut ne vos morer, quæro à vobis, Adolescentes; quam putatis propositam esse singulis hominum optimam placendi Deo rationem? Illam opinor, si obsequentes se in omnibus divinæ voluntati, & in ijs præsertim, quæ ab unoquoque potissimum exigit, obtemperantes exhibeant. Nempe eâ re totâ perfectioris ac sanctitatis humanæ ratio continetur, ut homini voluntas cum voluntate Dei planè consentiat, eoque solet esse illa illustrior, quò firmiter atque arctius fuerit divinam inter & humanam voluntatem necessitudinis vinculum. Tantò igitur placebitis Deo magis, Adolescentes, tantò promptiores ad obsequendum Deus vos inveniet; quantò præstabitis illud accuratius, quod in præsentibus temporum, rerumque adjunctis à vobis maximè ac singulariter exigit.

At quod est illud obsequij genus, quo vos commendare magis apud Deum liceat, nisi ut constanti & assiduâ animi contentione in studia vestra incumbatis? Quid jam à vobis Deus singulariter postulat, nisi ut abjectis rebus cæteris strenui ac diligentis Scholastici partes omnes alacriter obeatis? Quæ sunt porrò Scholastici partes, & quibus officijs Scholastici nomen conditióque designatur? Scholasticum intelligimus, qui seclusus à reliquis vitæ hujus occupationibus uni rei literariæ operam impertit: cujus consilia, contentiones, studia, labores, tota denique sedulitas ad eum finem dirigitur, ut in Literis proficiat; cui nihil tantam laudem ac gloriam afferre possit, quàm si doctrinæ & eruditionis famâ floreat.

Hæ sunt omnino partes ætatis, conditionisque vestræ, Adolescentes; his limitibus atque terminis circumscribitur, quidquid Deus pro jure in vos suo exigendum habet. Veniet tempus, cum pro varietate sortis & instituti, cui vestrum quemque

Deus

Deus idem applicuerit, alia ab alijs obsequia reperet. Hunc in ferendis judicijs æquitas, illum in defendenda patria animi magnitudo, istum in faciendis mercaturis probitas, alium tuendæ religionis studium, alium strictioris vitæ observantia, alios aliæ virtutes diversum secutos vivendi genus apud Deum commendabunt.

Jam verò dicite, amabo vos, quid instat, quid incumbit vobis omnibus ac singulis præter solitos studiorum labores? Nulla vos rei domesticæ cura, nulla colligendarum opum anxietas, nulla ambiendi muneris sollicitudo, nullæ negotiorum moles detinent, vel remorantur. Liberi omnino rerum istarum molestijs hoc unum habetis cogitandum, ut diligentem in Literarum studio operam ponatis. Hoc parentes domi, moderatores in scholis, hoc etiam multò efficacius vestris animis inculcat Deus, cujus plena summæ benignitatis providentia tam abunde, tam amanter vos instruit ijs omnibus, quæ studendi desiderium promoveri atque incitare possent. Quid enim est hic, Adolescentes, quod studium non suadeat, quod studium non inspiret? quid loquar quotidianas exercitationes, magistrorum vigilantiam, sociorum exempla, concertationes eruditas, palmares laureas, doctarum frontium præmia? Parietes ipsi, ita me Deus adjuvet, eruditionem, doctrinam, laborem personant. Hæc scilicet adjumenta Deus Optimus Maximus ætati vestræ suppeditat, cum ut acriori animo ad exantlandos studiorum labores accedatis, tum ut impositam vobis diligenter studendi gravem necessitatem intelligatis.

Quàm severè ergò animadvertendum esse putatis aliquando in eum adolescentem, qui, cum senserit, hunc esse divinæ voluntatis ordinem, ut adolescentia tota studijs traducatur, non cavendum sibi putaverit præter cætera, ut in excolendis affi-
duè

duè constantérque studijs illam vitæ partem exer-
 ceret. Qui tam pretiosum tempus otio, nugis, ludo
 contriverit: qui oblatâ proficiendi in Literis facul-
 tate abusus fuerit; qui moderatorum sollicitudi-
 nem, vigilantiam, sedulitatem supervacaneam &
 inutilem reddiderit; qui parentum impensas, vota,
 spem expectationémque frustratus fuerit? Nam
 quis existimet Juvenem ita comparatum vacare cul-
 pis gravioribus, quæ lethalem inferunt animæ pla-
 gam & sempiterni exitij periculum accersunt? Tu
 nimirum tibi conscius dictam hanc legem ætati
 conditionique tuæ, ut mancipata Literarum studio
 tota sit, nullo pones in loco singulis propè momen-
 tis voluntati divinæ refragari? tu docilitatis obli-
 tus & obsequij præscriptam à Magistris vivendi nor-
 mam ac regulam prætergrediêre? tu consecratam
 laboribus juventutem agendo nihil, aut etiam cor-
 ruptelâ depravando transiges; nec tibi gravioris
 flagitij reus videbere? Ah! si capitalem noxam
 pœnisque expiandam perennibus censetur admitte-
 re, qui præceptum quodlibet transgreditur vel se-
 mel; quantò nocentior ille majorique supplicio
 dignus apud Deum audiet, qui toto adolescentiæ
 curriculo nullum detrectandi imperij finem fece-
 rit? Scilicet istud peccati genus censebitur inter illa
 piacula, quibus in ipsâ ætatis levitate & inconside-
 rantia excusatio fit; quæ perstringere leviter suffi-
 ciat, cum expurganda in tribunali Pœnitentiæ con-
 scientia est? quorum gravitas negligentiam aliquam
 facilè condonandam non excedat? vestrum ipso-
 rum judicium, Adolescentes, vestra existimatio sit.
 Putâstis esse quid momenti tam infiniti, si quis stu-
 diorum tempus deperderet? si Scholasticum pen-
 sum multos per menses negligeret? si nullum ex
 bonâ sanctâque institutione vel pietatis vel doctri-
 næ fructum colligeret? An cum ad deponenda pec-
 cata acceditis, diligenter excutitis studiorum ve-
 strorum

strorum

strorum rationem? an longam supinamque desidiam lethalium criminum habetis in numero? an deffetis, ut par est, gravem jacturam temporis? an sincerum emendationis propositum elicitis? Proh! Deum immortalem! quàm multa sibi quisque vestrùm exprobrat in hac parte, si perferutari arcanos conscientiae sinus voluerit! quot praetermissa fortè reperiat inter confitendum, tanquam delicta levioris notæ, peccata, quæ maturam ac feriam attentionem requirebant! saltem ah! quod erratum est ignorance magis, ut ego lubenter crediderim, quàm animi perversitate, sic corrigite, Adolescentes, ut ante omnia defigatis animo penitiùs, nihil esse quod iniquius ferat Deus, quàm negligi à vobis studia Literarum, quibus addictam esse ætatem vestram voluit; nihil, cujus tam severam, quàm exactæ segni in otio adolescentiæ rationem sit petiturus.

Id porro adedò verum est, ut reliqua, quæcumque illa sint pietatis ac Religionis officia, placere Deo non valeant, si studendi voluntas atque diligentia defuerint. Non si dies integros orando meditandòque consumatis; si vincetos in carcere, infirmos in nosocomijs visitetis; si destinatam oblectando genio pecuniam in pauperes erogetis; si quas etiam corporis afflictiones ultrò exerceatis, isthæc omnia quidquam vobis coram Deo profuerint, nisi singularis quædam inter studendum sedulitas pijs alioquin operibus quasi facem prætulert. Quæ porro causa est? quia nimirum, ut jam innui, cum tota rei cujuscumque perfectio ex eâ, quam habet cum voluntate divinâ, consensione dependeat; necesse est, ut, quidquid ad illam rectitudinis regulam exactum non fuerit, laude omni careat ac spoliatur.

Hinc porro quanta consolationis seges exurgit adolescenti, quem unus officij sui amor sollicitat,

eat, & sincerum Deo placendi desiderium incendit; cum affixus libris suis, obluſtante nequicquam ac dehortante studiorum fastidio, hac se cogitatione pascit ac recreat. Felicem me, quem Deus imperio docilem & obsequentem habet! qui nihil facere possim in præsentia Deo gratum & acceptum magis, quàm id ipsum quod ago. Si quid durum occurrit identidem, si vis indoli facienda, si certandum mihi improbo cum labore & intricatis studiorum salebris; testis est Deus illius certaminis, idemque reportandæ mox victoriæ magnificus munerator futurus est! Nam quid ego facere cupidius ambiam, quàm quod mihi nunc faciendum incumbit, quando nullum aliud obsequij mei specimen Deus expectat? Magnum quiddam est, & dignum Christianâ æmulatione facinus apud barbaras gentes prædicare Christi fidem, & editis palàm miraculis Evangelium approbare. At, nec si ego jam id facerem, tam placerem Deo, quàm placere mihi gratulor, cum lectito vel scribo, quod mihi à Magistris præscriptum est, quoniam divina voluntas, fons & origo totius sanctitatis, laboribus meis vel exiguis pretium accersit, quo valere nequeant cætera quantivis momenti facinora, quæ nullâ divinæ voluntatis notâ signarentur. Quantum enim verò in hac cogitatione præsidium, Adolescentes, ad suscitandam in vobis actuosam diligentiam! Ergo cum ad studendum acceditis, cum laboris ardor & alacritas refrigescit, cum ipsa parandæ scientiæ difficultas tædium parit atque fastidium; meminerit unusquisque vestrùm hanc esse optimam placendi Deo rationem, si magno fervore animi in studia Literarum incumbat. Tum, mihi credite, novum robur accrescere, mitigari molestias, vanescere fastidia sentietis. Hactenus de priori parte: nunc in posteriori demonstrandum, nihil præstare vos posse ad salutem utilius, quàm

quàm

quàm si strenuè ac viriliter ad studendum accedatis.

II. PARS.

Hic verò prosequi operosius non velim, quàm multa salutis impedimenta removeat sedulus in studendo labor, quàm perniciosos præcludat vitiorum fontes, quàm adolescentum mores corrumpunt plerumque ac labefactant. Nam quis alienus magis vivit ab omni ætatis illius corruptelâ, quàm qui diligentem & accuratam Literarum studijs operam impendit. Date mihi aliquem tam securum ab inertiori otio, tam munitum ab insanâ ludi pruriginè, tam feliciter adversus societatis malæ contagia comparatum: ex hoc enim triplici fonte scaturiunt præsertim & ubertim profluunt cæteræ labes animi, quæ Juventutis innocentiam vitiant ac dedecorant. Unde mihi quisquam contrâ, qui pudorem ac castimoniam colat impensius? qui se docilem magis ac mansuetum exhibeat? qui promptior ad singula pietatis officia atque alacrior inveniatur, quàm qui abditus in musæo laboriosis studiorum curis solidos dies conterit ac traducit? adèd Literarum amore quisquis incenditur, ab infestis corruptelæ illecebris tutus, & in virtutem flecti cereus est! Verùm dicamus aliquid, Adolescentes, unde liquidius etiam, si fieri potest, intelligatis, quantam assidua studiorum contentio cum re salutis vestræ necessitudinem habeat.

Cùm momenti est ad salutem æternam maximam ingredi vitæ conditionem, quam singulis hominum divina providentia designavit, & in eâ suis accuratè defungi officijs, tum profectò sic utrumque ab illâ, quam quis adolescentiæ tempore studijs navaverit, operâ vulgò dependet, ut qui fuerit in studendo remissus ac negligens, neutrum assequi posse videatur. Quid enim facit multorum in
per-

perdiscendis Literis socordia, nisi ut vocantis ipsos Dei & ad certum aliquod vitæ genus invitantis consilia suo plerumque effectu careant? nisi ut perturbetur ratio ordinis, quem supremi Numinis æterna lex in assignandis suis cuique partibus statuerat? nisi ut doctrinæ atque eruditionis vitio Adolescentum bona pars aut recedat à præscriptâ sibi sorte, aut eâdem suum ad dedecus & exitium abutatur? Age enim, quisquis studia tua negligis, qui scientiam nullo ponis in loco, qui turpis ignorantia nomine etiam gloriaris; qui scis, num te rerum omnium moderator Deus ad eum vocaverit vitæ statum, qui hominem peritum Literarum & in aliquo doctrinæ genere versatum requirat? Si res ita se habet, quemadmodum licet facere conjecturam de multis; jam à te peto, quid statuendum de te putes in his rerum adjunctis? Vel enim amplectêris eam vitæ conditionem, quam Deus tuam esse ab æterno voluit, vel ab eâ certè recedes; si ab illa recesseris, ut par est, ignorantia tuæ conscius, vide quàm meritò pertimescendum habeas, ne & à cœlesti gloriâ aliquando excludaris; ad quam rarò quis unquam perveniat, nisi per apertam sibi à Deo semitam perrexerit. Sin autem rudis quantumvis & imperitus illi te applicueris, vel parentum, ut vulgo fit, impulsu, vel propriâ voluntatis inclinatione, quia scilicet habet illa quidpiam quod percellat oculos & æstimationem apud homines conciliet; attende, quæso, mecum, quibus te periculis exponas, quàm impar viribus tuis ferendum onus aggrediâre. Tu nimirum nullis doctrinæ præsidij instructus indues magistratum & de capite fortunisque hominum sententiam feres? Tu vix leviter tinctus literis Sacerdotio defungere, & pretiosissimum Christi Sanguinem in Sacramentorum administratione temerè dispensabis? tu crassiore notus ignorantia interponere te difficillimis

M

in

in rebus arbitrum ac iudicem sustinebis? At quantis, amabo conscientiam tuam criminibus oneras? quot scelerum, quot flagitiorum in partem accedis? quàm multis pro delictis, à quibus te credis alienum, animæ tuæ salutem oppigneris?

Quoniam video, quò te propicias, audio quid respondeas, & quam temeritati tuæ causam obtendas, intelligo. Aderit tempus, inquires, cum emerfus tandem è scholarum tenebris animum seriò ad studium adjungam, cum perdiscam illa diligenter, quæ muneris mei ratio postulabit; cum explendis officij mei partibus accuratim me atque attentum exhibebo. Erras, Adolescens Christiane, si futurum confidis, ut maturâ tandem ætate pravum negligentiae habitum corrigas, quem adolescentiæ tempore contraxeris. Crescunt, mihi crede, confirmanturque progressu temporis juvenutis vitia, & ægro in corde consenescent. Scilicet olim jam grandior tuique juris arbiter hærebis solidos dies conclusus in musæo, qui nunc vix depulsus à lacte, & quotidiano penso adstrictus unius horæ spatio cubiculi tui fastidium non sustines? Tu post aliquot annos provocatus blandissimâ cœtaneorum societate, mille voluptatum illecebris lacessus, gratissimis hinc atque inde omnis generis oblectamentis irritatus, interim inter latebras morosus ac tetricus chartis impallesces, qui jam seclusus ab illis Literarum impedimentis tot inter Sociorum exempla singulari animi alacritate ad studia incumbendum otiaris turpiter ac consenescis? Tu barbatus aliquando difficiliore reconditoris doctrinæ molestias devorabis; qui jam, tam opportunâ tam accommodatâ studijs ætate facillima Literarum rudimenta fastidis? Erras, inquam, iterum repeto, erras, vel si mihi affirmanti non credis, habet Spiritui sancto fidem Sapientis ore testanti, quoniam *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit,*

senuerit, non recedet ab eâ. Prov. 22. Otiosus es id temporis, deses, laboris impatiens; neque tu cum excefferis ex ephelis, otium exues, desidiam ejurabis, aut studiorum pondus æquius patiére.

Ergo nisi torporem, ac veterum jam depolis, contractam adolescentiæ tempore otiandi consuetudinem per omnes ætatis gradus circumferes; quodcumque sequeris olim instituti genus, adhærescet usque labes illa, teque mancum & inutilem ad singulas officiorum tuorum partes exhibebit. Non te vel æmulatio gloriæ, vel nominis existimatio, vel rei ipsius ampliandæ cupiditas stimulat ad laborem, aded nihil sectabere penitus aut amabis præter inertissimum otium & mollissimam voluptatem. Interim quis erit æternæ vitæ gustus ac sensus, quæ laboris unius fructus est, quam ad comparandam perpetua tum corporis, tum animi contentio requiritur; cujus potiundæ fovere nemo spem debet, nisi qui teste Apostolo legitime, hoc est viriliter constantèrque certaverit? Illius, credo, veniet in partem, qui perenni diffluens otio vitam, agendo nihil, totam contriverit?

Atqui fors erit hæc tua, Adolescens desidiose, qui jam incipis inter studendum torpescere, qui Scholastici pensæ onus ferre non vales, qui laboris fastidio capeffendæ eruditionis facultatem, quam nactus es, temerè negligis; hæc, inquam, erit fors tua, ut quamcumque in eas olim vitæ rationem, tui semper similis nec segnitiam unquam excutias, nec agere quidquam strenuum ac laudabile inducaris.

Ah! ne tam funestam tibi struas ipse perniciem, sed medere malo potiùs, dum res tuæ adhuc in integro sunt; exere vim insitam actuosæ mentis, quam tibi Deus impertijt, ad extirpandam penitus segnitiam malam, quæ tuos in mores

grassari jam cœpit; resume alacriter intermissos studiorum labores, & quoniam tantam habent illi cum re salutis ipsius necessitudinem, cave diligenter, ne, dum laborem defugis vel tœdio, vel difficultatum metu, insistendam salutis semitam pariter declines. Cogita, amabo, nisi te ad acquirendam scientiam accinxeris viriliter, quid responsurus Deo sis, cùm perditum malè adolescentiæ tuæ tempus exprobrabit; cùm graves lapsus, quos rerum inscitiâ atque ignoratione feceris, palàm obiciet; cùm turpissimam morum corruptelam, in quam famulante otio atque desidiâ deveneris, in ipso totius universitatis conspectu revelabit.

Miserrime Adolescens, inquiet Christus Dominus, meministi, quibus ego te præsidijs instruxeram, ut peritum in virum olim evaderes? Parentes habuisti cupidos inprimis ac sollicitos institutionis tuæ, qui nullis pepercere sumptibus, ut te liberaliter educarent; nactus eras facilitatem ingenij, vim, perspicaciam, quibus abstrusiores disciplinarum latebras nullo negotio pervaderes. Dederam tibi sapientissimos studiorum tuorum moderatores, quorum operâ ad summum quæque doctrinæ cuiusvis apicem feliciter pertingeres: in eo te constitueram florentissimæ Juventutis Lycæo, ubi quotidiana accuratioris diligentiae exempla suppeterent: Socios tibi adjunxeram patientes laboris, tamque studiosos eruditionis bonæ, quam cupidos pietatis & innocentiae cultores. Tot inter adjumenta atque incitamenta diligentiae non potuit esse te otiosum ac desidem? Vide, infelix Adolescens, vide, quid feceris, unde excideris, & quò tandem deveneris. Si te liberalibus disciplinis diligenter excoluisses, si perfunctus ultro strenui Scholastici officijs aliquam doctrinæ laudem meruisses, id tibi præparabam vitæ genus, quod ingressus semel gratissimam mihi exhibuisses servitutem,

tatem, & certum contra vitiorum illecebras salutis præsidium inveniffes. Nunc verò fecit tua in studendo socordia, ut de curriculo deflexeris, illudque amplexus fueris institutum, cui nec eràs destinatus à me, nec propter insciùm & longam pigritiæ consuetudinem satis apæus, nihil mirum, si tot impegeris vitiorum in scopulos, & irreparabilem animæ tuæ jacturam feceris.

Prævertite cautione salutari tam justas omnipotentis Dei querelas, Adolescentes, petite cum dolore veniam traductæ infeliciter juventutis; refarcite, quantum erit in vobis, veteres studiorum vestrorum ruinas, & quod superest ultrà tempus Literis sic impendite, ut beatam ipsius pretio æternitatem promereri possiis.

D E

PERSEVERANTIA CHRISTIANA.

O R A T I O X V.

Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. 10. cap.

Nullus ego dubitem, Adolescentes Christiani, quin, per isthæc sacròrum dierum solennia, divinis, quotquot estis omnes, resecti instauratique mysterijs vel amissam peccato gratiam recuperaveritis, vel si, quod multò lubentiùs crediderim, ab eâ excidere non contigisset, veteres

M 3

gra-